

Sotalapset etsivät yhteyttä toisiinsa

Alueellisia yhdistyksiä perustetaan parhaillaan eri puolilla maata – valtakunnallinenkin järjestö on suunnitelmissa

RAIMO LILJA
Pori

Suomesta siirrettiin kymmeniä tuhansia lapsia sodan jaloista turvaan muihin Pohjoismaihin. Suurimman osan sijoituspaikka oli Ruotsi, mutta myös Tanska ja Norja ottivat osansa.

Nyt nuo yli 50-vuotiaat ovat havahtuneet yhteisesti vaalimaan muistojaan ja eri puolilla maata puuhataan sotalasten alueellisia yhdistyksiä. Tampereella yhdistys aiotaan saada perustetuksi vielä kevään aikana, ja toiminta on määrää saada kunnolla käyntiin syyskaudella.

Tamperealaiset ovat ottamassa oppia porilaisista, joiden maakunnallinen sotalapsiyhdistys on jo saanut pystyyn sotalapsiesineiden näyttelyn Satakunnan maakuntakirjastoon.

Muutaman viikon päästä meneitä muistellaan pula-ajan aterian äärellä.

Valtakunnallinen järjestö tekeillä

Valtakunnallistakin järjestöä on jo ajateltu. Maan tunnetuimpiin sotalapsiin kuuluva **Martin Saarikangas** on kierroksessa valtakunnallisen liiton puheenjohtajaksi.

Suomesta siirtyi virallisia ja epävirallisia teitä Ruotsiin noin 70 000 lasta, joista 15 000 jäi pysyvästi asumaan Ruotsiin. Tanskaan meni 4 000–5 000 lasta ja heistä noin 500 sijoittui sinne pysyvästi. Norjassa suomalaisia lapsia oli pari sataa.

Vähiten tunnettu luku sotalapsia taitavat itse asiassa olla ne lapset, jotka pysyivät kotimaassa, mutta joutuivat pois omasta kotipiiristään ja samalla menettivät kotiväen turvan. Tällainen Poriin sotalapseksi siirtynyt on tamperealainen **Eija Kukka**. Hän puuhaa Tampereelle yhdistystä ja on kirjoittanut omista sotalapsikokemuksistaan kirjan.

– Sota tuhosi vanhempieni avioliiton ja samalla minun lapsen elämäni, Eija Kukka tiivistää.

Lapsen elämä muuttui sota-aikana, vaikka hän olisi saanutkin pysyä kotonaan. Näyttelyn Porissa avannut rehtori **Timo Koivisto** jäi kuusivuotiaana koko suvun ainoaksi mieheksi kotirintamalle, kun kaikki muut menivät palvelukseen.

– Vieläkin kun haluan oikein herkutella, kastan uuniperunaa silakan suolaveteen. Se oli herkkua silloin ja on yhä. Sen rinnalla chateaubriand on roskaruokaa, Koivisto vertaa.

Sen verran sodan seurauksien kauheutta pitäisi kaikkien Koiviston mielestä muistaa, että älyäisi kannattaa kaikkia toimia rauhanomaisen rinnakkaineloon edistämisen hyväksi kaikkialla maailmassa.

Yhteydet pysyvät lämpiminä

Monen Ruotsista palanneen sotalapsen yhteydet sijaisvanhempiin ja -sisaruksiin pysyivät lämpiminä vielä vuosia Suomeen paluun jälkeenkin.

– Tuntui, kuin olisin käynyt velkani maksamassa, kun saatte-lin sijaisvanhempani haudan lepoon, **Vappu Koli** muistelee.

Moni aloitti koulunsa Ruotsissa ja jatkoi ruotsin kielellä opintojaan myös Suomessa. Kaikille se ei ollut mahdollista. Heillä saattoi koulunkäynti viivästyä, kun piti ensin opetella suomea.

– Jäin kaksi vuotta jälkeen, sillä suomen kielen taitoni ei aluksi riittänyt suomenkielisen koulun käymiseen, **Raili Pykilä** muistelee.

Pulapipareita. Pirjo Mäkelä tarjoaa pula-ajan piparkakkuja Sinikka Parman-Kalliolle, Raili Pykilälle ja Ritva Sillanpäälle.

Tampereellekin perusteilla oma sotalapsiyhdistys

A Sotalasten yhdistyksiä on perustettu melkein kuin sukkasillaan eri puolille maata. Porissa-kaan ei pidetty ennalta melua. Porin yhdistyksessä on mukana noin 80 satakuntalaista sotalasta.

Tilastojen mukaan Satakunnasta lähti sotalapseksi Ruotsiin, Tanskaan tai Norjaan noin 4 000 lasta.

– Toimintaan mukaan mah-tuisi toki vielä lisää. Emme oli kovin suurta ääntä itsestämme pitäneet. Sotalasten esineistö ja sotalasten elämästä kertovat kuvat näyttelynä on ensimmäinen

julkinen esiintymisemme, Porin yhdistyksen puuhamies **Jarkko Nurmi** kertoo.

Tamperealaisten ja samalla kaikkien muidenkin pirkanmaalaisten sotalasten omaa yhdistystä puuhaava tamperealainen **Eija Kukka** toivoo, että mahdollisimman moni lapsena sodan tähden perheestään erossa ollut tulisi yhdistyksen toimintaan mukaan.

Eija Kukka korostaa, että myös Suomessa sijaiskoteihin sijoittuneina olleet ovat ter-velleille.

Myös toisen polven sotalap-sille yhdistys tarjoaa mahdolli-

suuden perinteen vaalimiseen.

Keskisuomalaisille sotalap-sille on viimeksi perustettu oma yhdistys. Se toimi sitä ennen epävirallisena toimintaryh-mänä.

Vastaavanlainen kehityskul-ku on ollut muuallakin Suo-messa. Esimerkkiä on otettu toimintansa jo käyntiin saaneis-ta seuduista.

Esimerkiksi Lahden seudun yhdistyksessä on jo noin 200 jäsentä. Sotalapsiyhdistyksiä toimii jo myös ainakin Kemis-sä, Oulussa, Vaasassa, Helsin-gissä, Kuopiossa ja Turussa.

TANSKA